

Posudek diplomové práce Hany Prokšové *Pes v českém jazykovém obrazu světa*

Diplomová práce Hany Prokšové přináší zajímavé kognitivnělingvistické téma: na základě lublinské teorie a metodologie použité v polském Slovníku lidových stereotypů a symbolů se dopracovává k vlastnímu kognitivnímu heslu *pes*. K tomu diplomantka využila český jazykový a folklórní materiál týkající se psa a přihlédla také k údajům a skutečnostem široce kulturním. Vlastnímu, logicky promyšlenému a uspořádanému postupu vypracovávání hesla předchází dvě obecnější výkladové části práce poskytující uvedení do kontextu etnolingvistiky (2. kapitola: Ke kognitivnímu pojetí jazyka, 3. kapitola: K antropocentrismu v jazyce). Jazykový obraz psa v českém prostředí je postupně utvářen s využitím poznatků a charakteristik zaznamenaných v nejdůležitějších českých výkladových slovnících (od Jungmannova slovníku po Slovník spisovné češtiny), zobrazování psa v přirozeném jazyce a v jazyce vědy (vzhled, chování, vlastnosti psa, pes jako člen společnosti a rodiny atd.). Diplomantka prokázala nejen dobrou orientaci v příslušné odborné literatuře, ale i široký lingvistický a kulturní nadhled.

Diplomová práce je napsána přehledně, srozumitelně, věcně. Text vykazuje diplomantčinu zkušenost s odborným textem, kultivovanost vyjadřování. Celkově vysokou jazykovou úroveň jen občas narušují drobné formální nedostatky či formulační neobratnosti (vybočení z vazby, vynechání predikátu, nedodržení gramatické shody), viz např.:

s. 24: V českém prostředí nazývání domestikovaná zvířata jako domácí, tj. „chovaná doma, ochočená“, zoologicky je domácí zvíře „zdomácnělé n. žijící v lidském obydlí“ (SSČ).

s. 37: (pozn. 53) Ve významu „bezvýznamná krátká role“ dnes spíše užíváme slova *štěk*, které nemá od *psa* tak daleko. – Jistě by bylo možné formulovat přesněji (nemá od *psa* tak daleko).

s. 53: Zejména ty, která se opakují...

s. 56: ... v češtině jsou exponovány rovněž místa užšího vymezení...

s. 68: Výraz *pes* ... vykazuje ze značné míře principy obou z těchto vlastností...

K obsahu diplomové práce mám jen tři drobné připomínky:

s. 39: Mezi synonyma lexému *pes* se řadí synonyma stejného slovtvorného základu: *psina*, *psisko*, *pesan*. Ačkoliv je to netradiční (zpravidla jako synonyma nechápeme slova se stejným kořenem), uvedené příklady nepochybně fungují jako částečná synonyma. Bylo by vhodné blíže osvětlit rozdíly v této synonymické řadě vzhledem k (neutrální, bezpříznakové) dominantě *pes*.

s. 37, pozn. 54: Mezi příklady názvů mláďat utvořených koncovkou je uvedeno také jméno *opičátko*, které do skupiny jmen takto tvořených nepatří.

s. 74: A v neposlední řadě dokládá podřazenost všeho, co je (jako) *pes* či *psí*, i spojení *psí život* rovnocenné metaforickému *těžký život*. – V této kapitole se píše o podřadnosti (viz název kapitoly: 6.7.5 Dílčí příklady konotací bezcennosti a podřadnosti) – jde v této závěrečné větě o jiný vztah, nebo je zde podřazenost chápána synonymně s podřadností?

Závěr: Práce Hany Prokšové splňuje nároky kladené na diplomovou práci. Doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji klasifikovat ji jako **výbornou**.

Praha 10. 8. 2011

doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc.
oponentka práce